

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 23-3/19-3/2
EPA 637 XXVI
Podgorica, 11. mart 2019. godine

SKUPŠTINI CRNE GORE

PODGORICA

Na osnovu člana 69 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa 31. sjednice, održane 27. februara 2019. godine podnosi Skupštini

IZVJEŠTAJ O RAZMATRANJU PREDLOGA ZAKONA O ŽIVOTNOM PARTNERSTVU LICA ISTOG POLA

Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore, kao matični odbor, na 31. sjednici, održanoj 27. februara 2019. godine razmotrio je PREDLOG ZAKONA O ŽIVOTNOM PARTNERSTVU LICA ISTOG POLA, koji je podnijela Vlada Crne Gore.

Predstavnica predlagača, generalna direktorica Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava je saopštila:

- da je predlagač imao veoma ozbiljan pristup u pripremi Predloga zakona i da aktivnosti za njegovu izradu nijesu počele formiranjem Radne grupe, nego 2011. godine Inicijativom, odnosno Ustavnom žalbom koju su Ustavnom sudu podnijeli aktivisti civilnog društva, a potom inicijativom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore 2012. godine, nakon čega je Ustavni sud utvrdio da ne postoji prepreka za usvajanje posebnog zakona kojim će se regulisati životna zajednica osoba istog pola;
- da je tokom 2015. i 2016. godine, uz pomoć eksperata Savjeta Evrope i domaćih stručnjaka, u okviru TAIEX misije, urađena Analiza modela zakona o životnom partnerstvu lica istog pola u zemljama Evropske unije (Austriji, Njemačkoj, Velikoj Britaniji, Italiji, Holandiji i Norveškoj) i zemljama regiona kao i Analiza unutrašnjeg pravnog poretka Crne Gore kojom je sagledan važeći pravni okvir (Ustav Crne Gore, Porodični zakon, Zakon o nasljeđivanju, Zakon o zdravstvenom osiguranju, Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti) kako bi se utvrdio model koji najbolje odgovara crnogorskim uslovima;
- da je Zakonom o zabrani diskriminacije, koji je nakon izmjena iz 2017. od Evropske komisije dobio ocjenu potpune usklađenosti sa evropskim standardima, propisano da je zabranjen svaki oblik diskriminacije po osnovu ličnih svojstava, među kojima su i seksualna orijentacija, rodni identitet, interseksualne karakteristike i promjena pola zbog čega bi bilo paradoksalno osobama istog pola onemogućiti da po osnovu partnerstva uživaju prava koja imaju heteroseksualne osobe;
- da životno partnerstvo lica istog pola utvrđeno u Predlogu zakona predstavlja najrasprostranjeniji model uređenja istopolnih zajednica i najbolje rješenje zakonodavca, prepoznato u najvećem broju država članica EU kod uređenja životne zajednice lica istog pola;
- da su odredbe Predloga zakona usklađene sa Ustavom Crne Gore i da će se primjenjivati isključivo na istopolne parove;
- da su Predlogom zakona propisani uslovi koji se moraju ispuniti kako bi partnerstvo moglo da se zaključi, postupak zaključenja i prestanka partnerstva, uređen je matični registar životnog partnerstva, pravna dejstva partnerstva i normirano izdržavanje partnera, kao jedna od najvažnijih posledica partnerstva;
- da se najveći broj odredbi Predloga zakona odnosi na niz prava i obaveza koje se za heteroseksualne partnere podrazumijevaju i dio su našeg svakodnevnog života;

- da je Predlogom zakona utvrđena obaveza partnera koji nije roditelj djeteta da izdržava djecu partnera kada nemaju srodnika koji je po zakonu obavezan da ih izdržava i pravo partnera koji nije roditelj djeteta, a živi u zajednici sa partnerom, da može donositi svakodnevnne odluke i u hitnim slučajevima hitne odluke o djetetu, uz obavezu da o postupanju odmah obavijesti partnera koji je roditelj djeteta;

- da su regulisani imovinski odnosi partnera, pravo na međusobno nasljeđivanje, poreski status partnera u smislu oslobađanja plaćanja poreza na promet nepokretnosti u slučaju prometa nepokretnosti nastalog između partnera u toku trajanja zajednice;

- da su u pogledu prava i obaveza u sistemu zdravstvenog osiguranja i zaštite i u pogledu prava iz socijalne i dječje zaštite istopolni partneri izjednačeni sa bračnim drugovima i

- da je regulisano pravo na posjete partnera za vrijeme izdržavanja kazne zatvora.

Tokom rasprave u kojoj su učestvovali članovi Odbora, zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i predstavnici nevladinih organizacija koje se bave zaštitom prava pripadnika LGBT populacije ukazano je:

- da je ovaj Predlog zakona značajan iskorak u unapređenju ljudskih prava i sloboda, pri čemu se niko ne favorizuje, već se stvaraju uslovi da svi budu jednaki;

- da Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola predstavlja samo formalizaciju stvarnog života čime će se riješiti niz praktičnih pitanja u odnosu između partnera istog pola i da registracija životnih partnerstava lica istog pola odgovara našoj sadašnjoj stvarnosti, kulturnim obrascima, običajima i normama;

- da se o pravima LGBT populacije u Crnoj Gori ne govori po prvi put, jer je Zakonom o zabrani diskriminacije zabranjena diskriminacija pripadnika LGBT zajednice, a Zakonom o zdravstvenom osiguranju dozvoljena je promjena pola u skladu sa medicinskim indikacijama, pri čemu država plaća 80% troškova;

- da je homoseksualizam stil života koji je postojao i u antičkom periodu;

- da šest država članica Evropske unije ne priznaje partnerstvo istopolnih parova i to: Rumunija, Bugarska, Slovačka, Poljska, Litvanija i Letonija, osam država članica EU priznaje registrovano partnerstvo osoba istog pola i to: Hrvatska, Kipar, Češka, Estonija, Grčka, Mađarska, Italija i Slovenija, a 14 država članica EU dozvoljava sklapanje istopolnog braka i to: Holandija, Belgija, Španija, Švedska, Portugalija, Irska, Danska, Francuska, Velika Britanija, Luksemburg, Finska, Njemačka, Malta i Austrija;

- da donošenje zakona koji se tiču prava LGBT zajednica nije negativno uticalo na demokratski i ekonomski razvoj ovih država;

- da je donošenje zakona međunarodno-pravna obaveza ako se ima u vidu da je Evropski sud za ljudska prava u više predmeta, među kojima je i predmet *Oliari i drugi protiv Italije*, zaključio da je obaveza države da ovo pitanje reguliše, pa se Predlogom zakona implementiraju međunarodni standardi, prvenstveno oni propisani Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda;

- da se podrškom Predlogu zakona pokazuje da je Crna Gora na dobrom putu- putu jačanja ljudskih prava i sloboda, uvažavanja svih različitosti i poštovanja drugih i drugačijih;

- da Crna Gora još uvijek nije spremna da istopolnim parovima omogući usvajanje djece, što nije ni predloženo Predlogom zakona;

- da je Predlog zakona standard vezan za zajednicu i ne tiče se društvene podloge, pa ostaje da se vidi kako će društvo reagovati, zbog čega je i definisan rok od godinu dana do početka primjene zakona i

- da će nakon donošenja ovog zakona, shodno Zaključku Vlade Crne Gore, uslijediti izmjena niza zakona radi ujednačavanja propisa.

S druge strane, izneseno je i mišljenje da crnogorsko društvo u ovom trenutku nije spremno za predloženi zakon i da bi se nakon njegovog usvajanja Crna Gora mogla suočiti sa problemima, sa kojima se, primjera radi, Hrvatska već suočava, jer su protiv nje Sudu podnešene tužbe zbog onemogućavanja usvajanja djece partnerima u istopolnim zajednicama. Takođe, brojne države se suočavaju sa problemima koji se odnose na poštovanje prava djeteta nakon razvoda partnera. Pitanje je i ko bi u ime djeteta mogao da odluči da li ono želi da živi u zajednici istopolnih partnera.

Predstavnici nevladinih organizacija su istakli:

- da su prve inicijative za izradu Predloga zakona o životnom partnerstvu lica istog pola potekle od nevladinih organizacija krajem 2011. a da je 2013. godine Crnogorska LGBTIQ Asocijacija Queer Montenegro podnijela konkretnu inicijativu potpisanu od 236 lica, što je kasnije rezultiralo formiranjem Radne grupe u kojoj su učestvovali predstavnici tri NVO, koja je prošle godine pripremila Nacrt zakona;
- da Predlog zakona u velikoj mjeri sadrži odgovore na probleme LGBT zajednice koji u praksi imaju partnerstva, ali nemaju prava po tom osnovu;
- da postoji povećanje podrške ovom zakonu među opštom javnošću koja je sa 18% u 2016. povećana na 55% u januaru 2019. godine;
- da su veoma zadovoljni Predlogom zakona, ocjenjujući ga važnim za ukupan koncept ljudskih prava u Crnoj Gori, uvjereni da će njegovim usvajanjem pripadnici LGBT zajednice konačno prestati da žive kao građani drugog reda, jer će se omogućiti minimum prava za 6-10% stanovništva Crne Gore, pripadnika LGBT zajednice;
- da bi rok za početak primjene zakona mogao biti kraći od godinu dana i da nema potrebe da se čeka veća podrška opšte javnosti i velika društvena saglasnost za predloženo zakonsko rješenje koje je kompromis između potreba LGBT zajednice, međunarodnih obaveza Crne Gore i društvene realnosti.

Nakon uvodnih napomena predstavnice predlagača i rasprave, Odbor je većinom glasova (sa četiri glasa "za" i dva "uzdržana") podržao Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola i predlaže Skupštini da ga usvoji sa tri Amandmana koja je Odbor podnio:

Amandman 1

U članu 74 Predloga zakona riječi: „šest mjeseci“ zamjenjuju se riječima: „godinu dana“.

Amandman 2

U članu 75 Predloga zakona riječi: „šest mjeseci“ zamjenjuju se riječima: „godinu dana“.

Amandman 3

Član 76 Predloga zakona mijenja se i glasi:

**„Stupanje na snagu i početak primjene zakona
Član 76**

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se nakon godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.”

Sa Amandmanima Odbora (tri) saglasila se predstavnica predlagača, pa isti, shodno članu 150 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, postaju sastavni dio teksta Predloga zakona.

Takođe, Odbor je konstatovao da u Predlogu zakona postoje pravno - tehničke greške koje je potrebno korigovati.

Sa konstatacijom Odbora saglasila se predstavnica predlagača, zbog čega korigovane odredbe postaju sastavni dio ovog Predloga zakona.

U pitanju su sljedeće pravno - tehničke korekcije:

U nazivu člana 12 Predloga zakona riječ „zaključenjepartnerstva“ zamjenjuje se riječima: „zaključenje partnerstva“.

U članu 13 stav 4 Predloga zakona riječ „je“ poslije riječi „administrator“ briše se.

U članu 21 stav 1 Predloga zakona riječ „odpartnera“ zamjenjuje se riječima: „od partnera“.

U članu 21 stav 2 Predloga zakona poslije riječi „odlučiti“ dodaje se riječ „o“.

Shodno Pravno-tehničkim pravilima za izradu propisa oznaku „Član 30“ Predloga zakona treba pravilno locirati, ispod naziva člana.

U članu 33 stav 1 Predloga zakona riječ „opartnerima“ zamjenjuje se riječima: „o partnerima“.

U članu 34 stav 7 Predloga zakona riječ „uvjeranja“ zamjenjuje se riječju „uvjerenja“.

U članu 38 stav 2 Predloga zakona riječ „predhodnog“ zamjenjuje se riječju „prethodnog“.

Naziv člana 51 Predloga zakona treba pravilno locirati, iznad oznake člana.

U članu 53 stav 2 Predloga zakona riječ „djetata“ zamjenjuje se riječju „djeteta“.

U članu 56 stav 1 Predloga zakona riječ „zaključenjapartnerstva“ zamjenjuje se riječima: „zaključenja partnerstva“.

U članu 59 stav 1 Predloga zakona riječ „58ovog“ zamjenjuje se brojem i riječju: „58 ovog“.

U članu 59 stav 3 Predloga zakona riječ „opredjeljenim“ zamjenjuje se riječju „opredijeljenim“.

U članu 61 stav 1 Predloga zakona riječ „odgovarapartner“ zamjenjuje se riječima: „odgovara partner“.

U članu 66 Predloga zakona riječ „jepartner“ zamjenjuje se riječima: „je partner“.

Naziv člana 68 Predloga zakona treba pravilno locirati, iznad oznake člana.

U članu 69 Predloga zakona u nazivu člana riječ „dječije“ zamjenjuje se riječju „dječje“.

Oznaku „Član 70“ Predloga zakona treba pravilno locirati, ispod naziva člana.

U članu 72 Predloga zakona riječ „partnerado“ zamjenjuje se riječima: „partnera do“, a riječ „možedrugom“ zamjenjuje se riječima: „može drugom“.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Momčilo Martinović, član Odbora.

PREDSJEDNIK ODBORA
dr. Halil Duković

